

Centar za građansko obrazovanje
Centre for Civic Education

Vlada Crne Gore
Ministarstvo kulture
Zoran PAŽIN, potpredsjednik Vlade i v.d. ministra kulture

Podgorica, 16.decembar 2017.

Predmet: Javni poziv za učešće u konsultacijama za izradu Nacrta zakona o medijima - načelni prijedlozi Centra za građansko obrazovanje (CGO)

Poštovani gospodine PAŽIN,

U skladu sa javnim pozivom za učešće u konsultacijama za izradu Nacrta zakona o medijima, koji je Ministarstvo kulture Crne Gore raspisalo 27.11.2017.godine, dostavljamo opšte komentare i prijedloge za unaprijeđenje važećeg Zakona o medijima.

1. **Novi Zakon o medijima treba da postavi osnove za jednake šanse za sve medije kad je u pitanju pristup javnim fondovima po svim osnovama.** Nalazi šest nacionalnih izvještaja CGO-a i jednog međunarodnog koji su izradili zajedno CGO, CIMA (Centar za međunarodnu medijsku pomoć) iz Vašingtona i WAN IFRA (Svjetska asocijacija novina i izdavača) iz Pariza¹ ukazali su da postoje brojne nejasnoće i nedorečenosti kada je u pitanju finansiranje medija i vezanih subjekata iz Budžeta Crne Gore, kao i potreba da se ova oblast adekvatno uredi. Nedovoljna transparentnosti ovog procesa i (ne)postojanje preciznih i obavezujućih kriterijuma za raspodjelu sredstava, uz ograničenja marketinškog tržišta u Crnoj Gori i neizveden zakonodavni okvir, direktno ugrožavaju tržišne uslove i konkurenciju, predstavljaju *prikrivenu cenzuru*, negativno utiču na inače *duboku polarizaciju i snažnu politizaciju* crnogoske medijske scene, a što sve ima svoje posljedice i u lošem kvalitetu izvještavanja koje kao takvo ne može adekvatno doprinijeti javnoj debati o važnim pitanjima demokratizacije i evropeizacije crnogorskog društva jer nerijetko zanemaruje novinarski kodeks i profesionalne standarde. Posljednji izvještaj **Evropske komisije** za Crnu Goru, u dijelu slobode izražavanja, daje nikad snažniju i konkretniju imperativnu preporuku, stavljajući je u kontekst jednog od četiri prioriteta koji se moraju ispuniti do narednog izvještajnog perioda koji je na proljeće 2018.godine, a kroz koji će se mjeriti napredak u ovoj oblasti. Tako u **Izveštaju za Crnu Goru za 2016²**. godinu, stoji: **„Crna Gora posebno treba, kroz adekvatna pravna rješenja, da osigura transparentnost i nediskriminaciju medija u pogledu državnog oglašavanja.“** Vrijedi podsjetiti da su ovoj ocjeni EK, iz izvještaja za Crnu Goru za 2016. godinu, prethodile brojne daleko blaže konstatacije, koje crnogorske institucije očito nisu htjele čitati, a još manje su im bile motiv da se na sistematičan i ozbiljan način pozabave ovim pitanjem a što je dovelo i do ovog zahtjeva EK. S tim u vezi vjerujemo da bilo koja izmjena postojećeg Zakona o medijima mora obuhvatiti i ovo pitanje, jer u protivnom će nastupiti višestruka šteta – u dijelu održavanja neregulisanosti stanja u ovoj oblasti i prepoznatih problema, ali i neispunjavanja obaveza koje država Crna Gora ima prema EU čijem članstvu stremu.

¹ <http://cgo-cce.org/izdavastvo/demokratija-izdavastvo/#.WjbRybT83OQ>

² http://ec.europa.eu/neighbourhoodenlargement/sites/near/files/pdf/key_documents/2016/20161109_report_montenegro.pdf

Tel: +382 20 228 479
Fax: +382 20 228 499

info@cgo-cce.org
www.cgo-cce.org

Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 96
81000, Podgorica, Crna Gora

2. **Važeći Zakon o medijima ne prepoznaje a posljedično normativno ne definiše internet portale kao medije.** Ovaj nedostatak zakonodavnog okvira mora biti prevaziđen u cilju zaštite javnog interesa i uvažavanja činjenice broja, značaja i uticaja koji portali uživaju danas u medijskom prostoru Crne Gore, a koji su nastali u periodu od usvajanja Zakona o medijima, i doživjeli ekspanziju u posljednjih par godina, a što nije prepoznato kroz ranije izmjene i dopune. Nema nijednog razloga da portali ne budu krovnim medijskim zakonom prepoznati poput ostalih elektronskih medija, i da shodno tome imaju prava i obaveze.
3. **Vežano sa prethodno, novi Zakon o medijima mora prepoznati odgovornost portala/uredništva/vlasnika medija za komentare na portalima.** Naime, svjedoci smo ogromnih zloupotreba mogućnosti komentarisanja članaka na portalima, gdje se pod plaštom anonimnosti iznose neistine, uvrede i klevete odnosno krše prava onih koji se pominju u komentarisanim člancima, a da ti kojima su prava prekršena nemaju kome efektivno da se obrate i da ostvare legitimno pravo na određenu vrstu kompenzacije za to. Dodatno, Zakon o zaštiti privatnosti ličnosti ograničava pravo pojedinca da traži medijima IP adresu sa koje se određeni komentari šalju i da na taj način pokuša utvrditi identitet komentatora radi pokretanja građanske parnice. Bilo je slučajeva i direktnih prijetnji određenim licima putem anonimnih komentara a koje su iznimno rijetko procesuirane i to samo kad su bili u pitanju najviši državni zvaničnici dok ostale «žrtve» takvih napada ostaju nezaštićene. Portal/vlasnik/urednik mora napraviti balans između interakcije koju portali kao medij nude i zaštite dostojanstva ličnosti, odnosno oni moraju biti odgovorni kada to propuste učiniti jer ono što je objavljeno u javnom prostoru ostaje objavljeno nezavisno da li je to u samom tekstu ili u komentarima. Tehnički je to izvodivo, iako zahtijeva dodatni napor i ulaganja vlasnika/urednika portala, a nesumnjivo je u javnom interesu. Ovo podupire i presuda Evropskog suda za ljudska prava *Delfi vs. Estonija* koja uspostavlja standard po pitanju odgovornosti portala/vlasnika/urednika za komentare trećih lica na njihovim platformama i samim tim adekvatan balans između člana 10 i člana 8 Evropske konvencije o ljudskim pravima i slobodama. Takođe, time bi bila otklonjena i postojeća diskriminacija po kojoj odgovornost postoji u javnim nastupima onih koji nastupaju imenom i prezimenom, u onom što potpisuju novinari i urednici, a nema je u komentarima.
4. **Novi Zakon o medijima mora obezbijediti punu transparentnost vlasničke strukture medija i podatke učiniti javno lako dostupnim.** Ova tema je bila aktuelna prilikom izrade postojećeg Zakona o medijima, čak se najavljivao i zaseban zakon o transparentnosti medijskog vlasništva i spriječavanja nedozvoljene medijske koncentracije koji bi ta pitanja obradio a do čega nikad nije došlo. Novi zakon nudi priliku da se ovo adekvatno reguliše.
5. **Novi Zakon o medijima treba da precizno definiše prava i obaveze novinara/ki kako bi se smanjio prostor za autocenzuru.** Naime, u skladu sa evropskim standardima o zaštiti novinara u obavljanju dužnosti potrebno je definisati pravo novinara da odbije izvršiti nalog urednika/direktora medija, pravo na zaštitu ugleda i pravo na zaštitu izvora informacija u širem obimu nego što je to sada slučaj.

Centar za građansko obrazovanje
Centre for Civic Education

Demokratija se uči
Democracy is to be learnt

CGO će pravcu gore navedenog ponudi konkretno formulisane prijedloge, bilo kroz rad u budućoj radnoj grupi ili putem sredstava javnog informisanja, a posebno imajući u vidu da posjeduje već značajan materijal, kao i ekspertsku pomoć koju smo koristili prilikom izrade nacrtu određenih prijedloga a što svakako može biti korisno u nastupajućem procesu izrade novog Zakona o medijima.

U tom kontekstu, nadamo se da će naš konstruktivan pristup biti prepoznat i da ćemo zajedno doprinijeti unaprijeđenju medijskog zakonodavstva.

S poštovanjem,

Ana Nenezić, koordinatorka programa *Demokratizacija i evropeizacija* u CGO-u

DOSTAVLJENO:

- Zoran PAŽIN, potpredsjednik Vlade i v.d.ministra kulture
- Željko RUTOVIĆ, generalni direktor Direktorata za medije u Ministarstvu kulture

Tel: +382 20 228 479
Fax: +382 20 228 499

info@cgo-cce.org
www.cgo-cce.org

Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 96
81000, Podgorica, Crna Gora